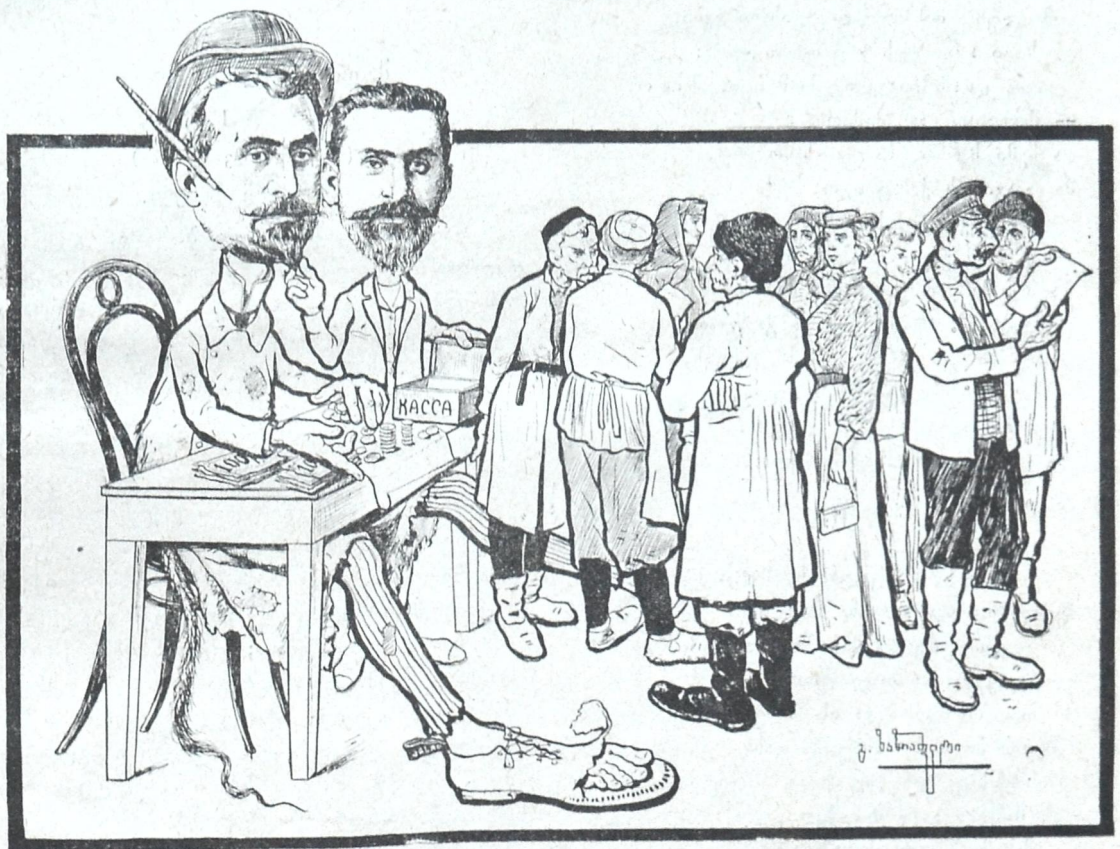

მათრახი

და სალაშური

№ 2

ყოველ-კვირეული, იუმორისტული ჟურნალი

ამბავი ახალშენის „აშენებისა“.

წინასიტყვაობა.

დუმილი რო გაგვიგრძელდა
ეს სურათი დაგვიძველა

ამბავი ტარიელისა.

ანგარიში რომ მოსთხოვეს
ჩვენს სევასტის ეცა ელდა.

იჯდა როგორც ბაყ-ბაყ მღვი
საყვედურს ვინ გაუმბელდა
ხალხი უხვად მოდიოდა...
სამოსახლოს შეიძენდა,
ვინ იცოდა, თუ ბოლო დროს
ის თავს ასე შეირცხვენდა,

ტულუშტი.

საქარას იმედი.

I.

მიდის საქარა იმედიანთ,
ცოლშიდის ამ სიტყვით გამოეთხოვს:
„დღეს ფედს ჰვიღებ, ეველას დატოვსაგ;
შეგმიწინდებთ ტანჯვა და გლოვა!!!“

ეს მეხუთე ჯერ მიემგზავრება
ეოფილის აღის ის სხლისკენს:
ეველას გზობაზე დღეს მას შეტი აქვს
ფულის მიღების იმედი, რწმენა!

უკანასკნელათ აღამ მოძღვარმა
გამოისტუმრა ასე საქარა:
„იმ დღეს რომ მოხვალ-გატისწორდება,
დღეს კი არა მაქვს არც ერთი ფარა:

ჯერ დრამის ფულიც ხომ იგი, შეიღო,
არ მიუციათ, არ მიმიღია?!”
და ჩემი სარწა, სამტერ-სამოეურო,
მოჭაპავირის ქისაც იგია.

სხვებსავეთ მე ხაღსს არ ვაფიწროებ
როცა მომცემენ, უიკლას მაღლობა!
და თუ მე ვითმენ—შენც მომითმინე,
შვილო, იმ დრომდე!.. რა გაქვითბა!..“

არა რა უთქვამს მისთვის საქარას,
თუმცა სათქმელათ ეწოდა გული,
მაგრამ ჩაიკლა იქვე ის გრძობა
და შინ დაბრუნდა დაღობულები!..

II.

— „შუადღე მშვიდობის, მამათ სვიმონ!“
ეახლა მოძღვარს ჩვენი საქარა,
კრასლევით გაჩერდა მის შორი-ახლოს
და მტყუანით თავი დახარა.

თათქოს ათხოვდა ის მოწველებას
და არა-შრომის მცირედსა ფასსა,
რისთვისაც შეტ წილ მშოერ მწეურვალთ
ის მუშაობდა მთელს წყდიწადს!

მას ეძახდნენ მოჭაპავირეს,
სხვის შინაუმას, სხვის კარზე მწოწავს;
მტრად ამ სიტყვით ნიშნა უტებდა,
მოკეთებდა სჯიდნენ სცოდნეს.

მაგრამ რას იქდა? სხვას გზა არ იყო
და საქარამაც ის აიწინა,
თუმცა გავიდა ვადა და აღას
მისთვის ჯერ გრძობდა არ მიუცია!

— „არ არის, შვილო, ფული! რა გიქო?“
ეკლავ მომითმინე ორიოდ კვირა:
დრამაც სრულიად არ მიმიღია,
შემოსავალმაც შეტად მიქვითა.

კაი დღეებაც კარზე მოგვადგა,
ხამ იგი—ხარჯი დიდი მომელის?
თორემ შეტ ვიცი თუ რა ძნელია
მდგომარეობა შენებრ მშრომელის!..“

საქარას უღდათ მწარე ნადველი
გულზე მოაწვა და მოელდა!
დღეს მაინც იგი ხელცარიელი
გამობრუნებას აღა ელოდა!

ეს მეხუთე ჯერ გაწბილებული
ის კვლავ სხლისკენ მიედინება
და ნუ თუ თავს არ ჰკითხავს, რომ ასე
ის სხვას სანამდის ეჩვენებება?!

ნ. ზომლეთელი.

მათრასი ბათუმისათვის.

№ 1.

(მოხსენება კვინწარისა)

მოკლე პასუხი.

წავიკითხე თქვენი ღია ბარათი, თქვენო მა-
ლალ-უეშმაკეულესობავ, წავიკითხე და ვთქვი: არა
არს ეშმაკი უეშმაკისი გარეშე ჩვენი ეშმაკისა მეთქი.
თქვენი კვინწარი უიმისოდაც მზად იყო წარმოედ-
გინა მოხსენებანი თქვენსა წინაშე, მოუთმენლად
უცდიდა მხოლოდ კვლავ გაშლას მათრასის კული-
სას და რაკი ესე უნებებია თქვენს უეშმაკეულე-
სობას, ბათუმელი ეშმაკი, აღვისილი სიხარულითა
კვალად იწყებს კურთხევითა თქვენითა და ძალითა
თქვენი ფირმანისათა მოქმედებასა რწმუნებულსა
მის რაიონში. რაც შეეხება გულისა ბლიკვაძისასა,
არამედ მხოლოდ დიდი ხნით უქმად უღებისა გამო
იმა გულისა დაობებასა; ამასთან იმასაც გატყობი-
ნებდით, რომ გულა იგი გასწმინდა ბლიკვაძემა და,
მაშასადამე, ტყავი ტიტე ართმელაძისა საქირო
აღარ არს და რომც დაძველებოდა გულა ბლიკვა-
ძესა, ტყავსა ართმელაძისასა ის მაინც არ მიიღებ-
და, ვინაიდან ტყავსა ტიტესას ბევრად ემჯობინე-
ბის ტყავი სხვა რომელიმე ცხოველისა.

შემდგომად ამისა გადავალ პირდაპირსა ჩემსა
მოვალეობაზე.

მას შემდეგ, რაც რომ თქვენმა უეშმაკეულე-
სობამ კეთილ იწება დროებით მისი კურთხეულ
მაღალ ღერიან მათრასისა დაკეცა, ბევრი ღირს-
შესანიშნავი სამათრასო ამბები მოხდა ჩემდამო
რწმუნებულ რაიონში. ყოველ კუთხეში ჩაყენე-
ბულმა ჩემმა პატარა ეშმაკებმა ბევრი მასალა მო-
მაწოდეს. მასალაებსა ამას კვლავ წარმოვუდგენ
თქვენს კურთხევასა. დაე კვლავ იგემონ აწ მათ-
რასისა წვერისა ძალა ბრტყელმა ბეჭებმა სამათრა-

ხო გვაშებისაშან. მაშ სშენა იყოს და გავონება. უსშინეთ ზემ კორესპონდენტებს, პატარა ეშმაკებს. თქვენი კვინწარი.

მოხსენებაანი კვიწარს.

ქალაქის საავადმყოფო ანუ სამკვდრეთი, ანუ კიდევ უფრო გასაგებათ: სამფლობელო ბაყაყთა. დიდი ეშმაკისაგან ფირმან ბოძებულო კვინწარო! ფრიად ძნიადი საქმე მომანდეთ. ზემი რაიონი, ქალაქის საავადმყოფო, სივრცითა არ არის დიდი, მარა დიდ და ცნობილ არს სამათრახო არსებებითა. აღწერა ამა არსებათა საქმეთა საგმიროთა ბევრ დროსა და ბევრ ქალაღდის დახარჯვას მოითხოვს. აქ ისე გრძლად გადასწოლია საავადმყოფოს სამათრახო ამბები, რომ მოკლეთ აღწუსხვა ამ ამბებისა შეუძლებელია. თქვენ კი როცა აქ მნიშნავდით, რამდენჯერმე მითხარიო: გრძელი სიტყვა მოკლეთ ითქმისო... ამიტომ ყველაფერს ვერ გადმოგცემთ. მოგაწვდით ცოტ-ცოტაობით. აქ ამ ჟამად დიდი გამოცოცხლებაა. სამნი გვაშნი წარმოველინენ საავათმყოფოს სარევიზიოთ. რევიზორთა შორის პირველია პარმენა, მუღმევი რევიზორი ბაყაყეთისა ამისა. განქიქეს წიგნნი და იხილეს მუნ განქიქება ქანქართა, ე. ი. გურულისა ტერმინითა—ყლიწვა ქანქართა საამებლათ ბევრისა გაუძლომელი მუკლისა. ასვარია ყოფილა საავათმყოფოს ზედამხედველათ შარშან დაყუღებულ, ხოლო ამ ჟამად გამოყუღებულ ბერეყიანის გარშემო, დასვარია ყოფილა იმა ზედამხედველის თანაშემწის ხომერიკის ირგვლივ, ორთავეს შორის კი ეს თვისებები ერთად შეერთებულა და გამოსულა ასვარია-დასვარია. ასვარია ყოფილა ხარჯებში და ამას წარმოუშვია დასვარია წიგნებში. წიგნების დასვარიის ოპერაცია მოუხდენია ხომერიკს, რასაც შედეგათ მოყოლია თითქმის ერთი წლის განმავლობაში 300 ქანქარის მიფუჩეჩება. ვადამისქნა ყოფილა ანგარიშებში; ერთი სიტყვით, ყოფილა მუნ ყლიწვა დიდი ქანქართა და ვაება დიდი საავათმყოფოს კასაში.

ესოდენ ქანქართა ჩაყლიწვებამან და განქიქებაშ ამ საქმეებისამ წარმოშვეს ლიტერატორნი. ჩაილიტერატურა სარევიზიო კომისიამ. მოხსენებამ თვითმართველობისადმი ამა კომისიისამ წამოჰყო თავი აქაურსა ვახეთში, რომელი ვახეთიც ამა რევიზიამდე იყო ყურმოქრილი ყმა აქაურ თვითმართველობის ბურჯთა; ხოლო რევიზიისა შემდეგ იქცა დიდ მტრად იმავე ბურჯთა. რევიზიის ლიტერატურას ზედ მოაყოლა ორ ფელეტონათ ლიტერატურა თვისა ბერეყიანმა. ბერეყიანის ლიტერა-

ტურას მოყვა რევიზორ პარმენ გამყრელიძის ლიტერატურა, ხოლო ამას—ლიტერატურა ხომერიკისა. ამის შემდეგ ვინ იტყვის, რომ ყველაფერი მდგომარეობაზე არ არის დამოკიდებულიო. ვაწნდა მდგომარეობა (ამ შემთხვევაში ყლიწვა ქანქართა) და ამ მდგომარეობამ წარმოშვა ლიტერატორნი. ეს მდგომარეობა რომ არ ყოფილიყო ბერეყიანს, ან ხომერიკს რა ვალიტერატორებდა!..

ამ საქმის ლიტერატურა გვაუწყებს:

ლიტერატურა სარევიზიო კომისიისა: საავათმყოფოში ყოფილა ყლიწვა ქალაქის ქანქართა. ამ ყლიწვის დასაფარავად საანგარიშო წიგნის ჯამში შეუყლიწვათ სამასი ქანქარი; ამავე მიზნით გადახდილად უჩვენებიათ გადაუხდელი ანგარიშები, რაშიაც თავისი წილი დახმარებისა არ დაუშურებია მყლიწველთათვის ნოქარსა ერთსა. უყლიწვათ აგრეთვე სხვა ანგარიშებშიაც. საავათმყოფოში ასეთი ოპერაციის მოხდენისათვის თავისი სავარძლებიდან გადმოყუღებულ უნდა იქნენ ბერეყიანი და ხომერიკი.

ლიტერატურა ბერეყიანისა: ბერეყიანი წმინდაა, ვით ვახაფხულის ცოვი ცა. ყველაფერში დამნაშავეა ხომერიკი და გამყრელიძე. პირველმა გადასწორა უსწორობისაყენ სწორი ჯამი საანგარიშო წიგნისა, მეორემ გამოართვა ბერეყიანს ასი მანეთი ბარათით და რაკი ეს ასი მანეთი უკანვე მოითხოვა ბერეყიანმა, წამღები ასი ქანქარისა გაწყრა და გადაიხადა რა ფული, შური იძია ბერეყიანზე მოითხოვს სარევიზიო კომისიას, ხმოსნებისაგან შემდგარს.

ლიტერატურა გამყრელიძისა: ტყულია!.. ასი მანეთი მე არ გამომიერთმეგია ბერეყიანისათვის... არავითარი ბარათი მე მისთვის არ მიმიცია.

ლიტერატურა ხომერიკისა: როგორ არა, ძმაო პარმენ! წაიღე, ნამდვილად წაიღე ასი მანეთი. თქვენი ბარათი სხვებმაც ნახეს... მე ამდრომდის ვდუმდი, მიტომ რომ თქვენ შემპირდით, რომ ჩემს ალაგზე დამტოვდით, ან სხვა ალაგს მომცემდით. ახლა კი გამიწყდა ძაფი მოთმინებისა და აი ვყვირი კიდევ გასაგონად ყოველთა არსთა, რომ ასი მანეთი ნამდვილად წაიღეთ, ნამდვილათ...

ასეთია გარეგანი მხრით საქმის ძდგომარეობა, ბნო კვინწარო. როგორც ხედვთ, საქმე ფრიად მყრალი არს. შინაგანი მხარე კი ამ საქმისა კიდევ უფარესია. აქ არის თავმოყრილი ჩვენი მკონარე ინტელიგენტების განუკურნებელი სენი: შენ-ჩემობა, ინტრიგა, ღვარძლიანობა და სხვა მარგალიტები. ვერ ეს სხვები შემდეგ.

დარაჯი ბაყაყეთის რაიონისა პატარა ეშმაკი.

რეზოლიუცია კვინწარისა: მოხსენება ესე წა-
რედგინოს დიდს ეშმაკს შესაფერი განკარგულების
მოსახდენათ. სხვა მოხსენებათა წარდგენა გადაიდოს
შემდეგისათვის.

კვინწარი.

ეშმაკთა-ეშმაკმა და ეშმაკეულმა უსაზღვრო
სიამოვნებით მოვისმინეთ მოხსენება ბათუმელთა
ჩვენთა ერთგულ ეშმაკთაგან შესახებ „ბაყაყეთის“
ეგზომ აყვავებისა და ვსთხოვეთ კვინწარს მოახსენ-
ოს პატივცემულ საშებას (გამყარელიძე-ბერეჟიან-
ხომერიკს) ჩვენი გულითადი მადლობა.

ეშმაკთა-ეშმაკი.

* *

მინდა ვიტყვო,
ცრემლი ვიღინო,
ვიკვნეს-ვიგლოვო მე ჩემი ღღენი...
შავათ მოვირთო,
ალარ გავირთო...
რისთვის? არ ვიცი, თუ მწამს გამჩენი!..
იქნებ მაკვნესებს,
გულს მასობს ნემსებს
აწმყოს, წარსულის მიმოგონება
და ხელით კრულსა,
შხამ დაისრულსა,
კაემან ღარდი გულს შეკანება...
ან ღამე შავი,
გაუხეშავი
არ თავდებოდეს, სულს მიხუთავდეს
და ბუს ძახილი,
როგორც მახვილი
გულს მესობოდეს, ნელა მკუწავდეს?..
იქნებ ბორკილის
სიცოცხლის მდილის,
გულს მიწყლოლებდეს გარაჩხუნება
და შაფიჭრებდეს
თან მათირებდეს
ხუნდ დადებული გრძნობა და ნება?..
ან იქნებ ტოლის,
სულისა სწორის
გულს მიჩხრილავდეს სატრფოს დაკარგვა,
უმეგობრობის,
ეულის გრძნობის
შედევრი იყოს ცრემლთ ნადენი ზღვა...
არა, არ ვიცი,
იწამეთ ფიცი,
მინდა ვიტყვო მხოლოდ მე ღღენი,
შავათ მოვირთო,
ალარ გავირთო...
რისთვის? არ ვიცი, თუ მწამს გამჩენი!..
ვ. მალაქიაშვილი.

კრიტოსის საკითხი.

ჯერ იყო და ავსტრია-სერბიის გამწვავებულმა
დამოკიდებულებამ ლამის გააჩალა ომი ბალკანეთის
ნახევარ კუნძულზე. ეს უთანხმოება დაცხრა დამ-
თავრდა ავსტრიის გამარჯვებით. მან შეისყიდა ოს-
მალეთის ნაწილი ბოსნია-გერცოგოვინა. როგორც
თავის დროზე აღნიშნული იყო, ამ საკითხში სა-
სტიკათ დამარცხდა რუსეთის დიპლომატიაც. მას
შემდეგ არ გასულა ნახევარი წელიწადი და ბალკა-
ნეთის ნახევარ კუნძულზე კვლავ დადგა ომის სუნი.
ამ შემთხვევაში საომარ ფეხზე დგებიან: ოსმა-
ლეთი და საბერძნეთი. მიზეზი ომისა კრიტოსის
კუნძულია.

კრიტოსის კუნძული ხმელთა შვა ზღვისა და
არხიპელაგის შუა მდებარეობს. სივრცით სულ შეიღ-
რვა ათასიოდ ოთხკუთხ ვერსს უდრის და მცხოვ-
რებთა რიცხვიც ბევრით არ აღემატება 400000
სულს. მცხოვრებთა უმცირესობას ქრისტიანები შე-
ადგენენ, რომელთა შორის უმრავლესობა ბერძნებია,
ხოლო უმცირეს ნაწილს ოსმალოები.

კუნძული კრიტოსი ერთობ მთიან გორებიანია,
მეტათ ნაყოფიერი და ნაზი ბუნება აქვს. აქ თით-
ქმის ყოველგვარი მცენარე ხარობს და კარგ მოსა-
ვალსაც იძლევა. ჰავა კუნძულზე ძლიერ საღია.

კრიტოსის კუნძული ძლიერ ხშირათ გადადიო-
და ერთი სახელმწიფოს მფლობელობიდან მეორისა-
ში: ქრისტეს დაბადების წინა წლებში ის რომაელ-
თა სამფლობელოს შეადგენდა. შემდეგ გადავიდა
ბერძნების ხელში. მეცხრამეტე საუკუნეებში, ქრის-
ტეს შემდეგ, ამ კუნძულს არაბები ფლობდენ. არა-
ბების შემდეგ ისევ ბერძნებმა დაისაკუთრეს. 1204
წლებში მას გენუელები და ვენიციანელები განა-
გებდენ, ხოლო 1668 წლიდან დაიპყრეს ოსმალებ-
მა. მას შემდეგ ე. ი. 229 წლის განმავლობაში კრი-
ტოსის კუნძულს ოსმალოები განაგებდენ.

1897 წელს კუნძულზე შეტაკება მოხდა ოს
მალოებსა და ბერძნებს შორის, რამაც გამოიწვია
ბერძენ-ოსმალთა ომი და საქმეში ევროპის სახელ-
მწიფოთა ჩარევა კუნძულზე დაარსეს ცალკე სამთავ-
რო, რომელიც დამოკიდებულია ოსმალეთისგან, მა-
გრამ ამასთანავე იმყოფება ოთხი სახელმწიფოს (ინ-
გლისის, საფრანგეთის, იტალიის და რუსეთის) მფა-
რველობის ქვეშე. წესიერების აღსადგენათ სახელ-
მწიფოებმა იქ ჩააყენეს თავისი რაზმები განსაზღვრუ-
ლი ვადით, რომელიც ახლო მომავალში გათავდება.
საბერძნეთს დიდი ხანია კრიტოსის შეერთების

სურვილი მოსვენებას არ აძლევს მაგრამ ეს ხალისი უფრო გაეზარდა მას შემდეგ, რაც ოსმალეთის შინაური ცხოვრება რევოლუტია-კონტრევოლუტია-საგან ცოტა აირ-დაირია. აქი ავსტრო-ვენგრიამ ისარგებლა ამ კრიტიკული მდგომარეობით და ბოსნი-გერცოგოვინა ჩამოაკალა; ბოლგარიამ დამოუკიდებლობა აღიდგინა და სხვ. საბერძნეთმაც სწორეთ ახლა შეუჩრია დრო და კრიტოსის საკითხი პირველ რიგში წამოაყენა. ამას როგორც მოგახსენეთ იმან შეუწყო ხელი, რომ ახლო მომავალში მფარველი

სახელმწიფოები თავიანთ ჯარებს გამოიყენენ და კუნძული გამოურკვეველ პირობებში რჩება.

როგორც ოსმალეთი, აგრეთვე საბერძნეთი ენერგიულათ ემზადებიან ყოველ მოსალოდნელ შემთხვევისათვის და მშვიდობიან ცხოვრებას საფრთხეს უმზადებენ.

ენახოთ რას მოგვიჯანს ახალი მომავალი.

უფასო ბილეთი.

(დასასრული. იხილეთ „მათრას-სალაპური“ № 1).

უკვე წვიმა დაეწყო. გამტვრიანებული ქუჩები ატალახიანებული იყო. წვიმისაგან დასველებული სახლები, დაღვრემილი გამოიყურებოდნენ. გარშემო რაღაც მძიმე, ნოტიოს სუნი იდგა და ცუდად მოქმედებდა ადამიანზე. ცა, თითქო ვილაცას კუპრით გაუმურავსო, ისე იყო პირმოქუშული. აგარაკში სიწყნარე იყო. მხოლოდ აქა იქ პატარა, ბინძურ დუქნებიდან მოისმოდა მოქვიფე ხალხის სიმღერა.

— წავიდეთ! — გაუბეღდათ მიმართა ბესომ.

— სად? მე აქ ნაცნობი არავინ მყავს.

— სასტუმროში წავიდეთ. აქ სასტუმროებია.

ნორას პასუხი არ გაუცია ისე ვაყვია. „არა, ეს ისეთი კაცი არ არის, ამხანაგი, ამისთანა საზიზღარ რამეს არ გაიფიქრებს, გაეჩერდებით სასტუმროში და დილაზე გავბრუნდებით“ გაიფიქრა ნორამ. ბესო იმედებით აღივსო, როცა ნორა ხმა ამოუღებლივ ვაყვია. „აღბათ ისე ლაპარაკობდა, თორემ თვითონ უარს არ იტყვის. მივალთ სასტუმროში და ყველაფერი მოწყვება“

მიადგენ ერთ პატარა სასტუმროს, სადაც ერთი ოთახი აღმოჩნდა თავისუფალი. ბესომ უბრძანა ოთახის გაღება.

— მობრძანდით, ბატონო, ოთახი მზათ გახლავთ, მიიწვია ისინი მოსამსახურემ. ისინი შევიდნენ ოთახში.

— თქვენი ოთახი სად არის? — შეეკითხა ნორა, როცა ოთახში შევიდნენ.

— როგორ თუ სად არის? აი ოთახი!

— მე სადღა დავიძინო? სხვა ოთახი არ არის?

— მე მგონია ორივე მოვთავსდებით ამ ოთახში და ერთმანეთს არ შეეჭამთ? ნორას ამ სიტყვებზე რაღამაც საშინლათ უკბინა გულზე, მან შეხედა ბესოს და მის მსუნაგ თვალებში რაღაც ამოიკითხა. ის შიშმა შეიპყრო.

— ხუმრობას თავი დაანებეთ! არის მეორე ოთახი აქ?

— მე არ ვხუმრობ! რათ გიკვირთ ასე ჩემი სიტყვები? განა არ შეიძლება ორივენი ამ ოთახში მოვთავსდეთ?

— ეგ ყოვლად შეუძლებელია.

— რატომ?

— იმიტომ, რომ ნე არ მსურს უცხო კაცთან ერთ ოთახში ვიწვევ.

— მე რა უცხო ვარ, მე ხომ „ამხანაგი“ ვარ

და განა ამხანაგებს არ შეუძლიათ ერთ ქერ ქვეშ ყოფნა? თქვენ რომ ქალი ხართ და მე კაცი ვე არავფერს არ ნიშნავს.

— გინდ ამხანაგი იყავი და გინდ ძმა, მე არ მსურს მამაკაცთან ერთათ ყოფნა, მორჩა და გათავდა. თუ დამიძიებთ ამ ოთახს კარგი თუ არა და მე თვითონ მოვნახავ სხვას.

— საკვირველია ღმერთმანი. ვერ წარმომედგინა თუ თქვენც ასეთი ვიწრო შეხედულობის იყავით. აი, ბატონო იმ ლოგინზე თქვენ მოისვენეთ და აქ მე მოვისვენებ.

— ბევრი, რომ ილაპარაკოთ ტყუილათ თავს დაილაღავთ, დარწმუნდით, რომ მე თქვენთან ერთ ოთახში არ დავიძინებ.

— თუ არ დაიძინებთ და რაც გინდათ ის ქენით—ბრაზიანათ წამოიძახა ბესომ და სკამზე ჩამოჯდა.

— მაშ თქვენ აქ დარჩით და მე სხვაგან მოვძებნი ოთახს.

ნორა კარებისკენ წავიდა. ბესომ დაინახა, რომ მისი ოცნება ქრებოდა, ხელიდან უსხლტებოდა თავის მსხვერპლი. აქ თვალთმაქცობა და მიკიბ მოკიბვა აღარ გამოადგებოდა. ის საბოლოოთ უნდა გამოტეხილიყო თავის განზრახვაში და ხელიდან არ გაეშვა ნორა. ამ გადაწყვეტილებას ის უცბათ დაადგა, ერთის გადახტომით ნორას დაეწია, მკლავში ხელი დასტაცა და უკან წამოათრია.

— შენ ვერ წახვალ! შენ აქ უნდა დარჩე! მე მინდა გავძღე შენთან საამოვნებით—მხეცური ღიმილით წარმოსთქვა მან და კბილები გააკრაქუნა—ჩემის ხელიდან ვერ წახვალ.

ნორას თავზარი დაეცა, ის მიხვდა მთელ საშიშროებას, ის მიხვდა, რა საზარელ მდგომარეობაში ჩავარდა. საკირო იყო გამბედაობა, უკანასკნელ ძალ-ღონის მოკრეფა და ამ მხეცის ხელიდან დასხლტომა.

— საზიზღარო! მხეცო! მაშ ეს გინდოდა, როცა აქეთ მეპატიჟებოდი? ეს იყო შენი განზრახვა? არასოდეს! ვერ ეღირსები შენი მხეცური ღინის მოკვლას, მე შემოძლია დავიცვა ჩემი პატიოსნება—საშინელი ზიზღით წარმოსთქვა მან, უკანასკნელი ღონე მოიკრიფა, რაც ძალა და ღონე ქონდა ერთი მგარი სილა სთხლიშა პირის სახეში და სანამ ბესო გონს მოვიდოდა ამ მოულოდნელი შემთხვევით, ელვის სისწრაფით კარებში გაეარდა და გაქრა სიზნელეში.

ნორამ უცნობ ქალაქის ბნელ ქუჩაში ამოყო თავი. ის გაჩერდა ერთ ალაგას. მკვდრული სიჩუმე, ატალახებული ქუჩები, მოკუპრული ცა და თავპირ

ჩამომტირალე სხლეები ცულ შთაბეჭდილებას ახდენდენ ნორახე. მას საშინელი სევდა შემოაწვა ის გამოურკვეველ მდგომარეობაში ჩავარდა. არ იცოდა სად წასულიყო. ჯიბეში მხოლოდ ერთი მანეთი ქონდა. «წავალ სხვა სასტუმროში, მანეთათ ოთახს ვიქირავებ და დავიძინებ, დილა აღრიან უკანვე ვავსწევ, ამ გადაწყვეტილებით ის გაყვა ქუჩას და მიადგა ერთ სასტუმროს. ის შევიდა შიგ. მეკარემ უჩვენა ოთახი და რაღაც სხვა თვლით შეხედა ნორას. მას არ ექაშნიკა ასე გვიან მარტო ქალის მისვლა. ჩქარა მან დაუძახა მოსამსახურეს და ოთახი გააღებინა. მოსამსახურე, როგორც დაჩვეული, იყო მაშინვე დაუწყო გამოკითხვა ვინ იყო, საიდან მოდიოდა. ნორამ უამბო, რომ ის ქალაქიდან ჩამოვიდა მარტო, არავინ არ ახლდა. მოსამსახურემ უღვაშებში ჩაიციხა «კაგი გოგონაა?» გაიფიქრა მან. ნორა შევიდა ოთახში დაკეტა კარები, ტანთ არ გაუხდია ისე ჩაწვა ლოგინში და ჩაეძინა.

მოისმა ზარის წკრიალი. მოსამსახურე კისრის ტეხით გაიქცა ერთი ოთახისკენ. აქ თავი მოეყარა ათოდნე ახალგაზდას და ქეიფობდენ. ყველას, მეტის სმისაგან სახე ქარხალივით დასწითლდებოდა, და თვალეები დაბეროდათ. ზოგი ჩახრინწიანებული ხმით მღეროდა, ზოგი ლაპარაკობდა. არც ერთს ერთმანეთის არა გაეგებოდათ რა. სუფრაზე აუარებელი ბოთლები ელაგა, ზოგი ცარიელი და ზოგი ღვინით სავსე. ოთახის ჰერი თამბაქოს ბოლით და სპირტის სუნით გაჟღენთილი იყო.

— ჰეი! ბიჭო! წამოიყვინა ერთმა, როცა მოსამსახურე შევიდა. — ჩქარა ეხლავე ქალეები გააჩინე, მოგვიყვინე აქ. ათი ლამაზი, კეკლუცი ქალი. თითოს თითო გვინდა იცოდე. მოგვიყვინე და აქ მოგვისვი გვერდში. გვისმის? გასწი ეხლავე.

— აბა, ჩქარა ქალეები, ქალეები! აღრიადდენ ყველანი.

მოსამსახურე იქვე იდგა და ხმას არ იღებდა.

— რას უდგებარ, შე ოხერო, გასწი ეხლავე დაუყვინა ისევე პირველმა და ზეზე წაშოდგა.

— ეხლა გვიანია, ბატონო და არავინ წამომყობა. სანთლით რომ ეძებოთ ათ ქალს აქ ვერ იშოვნით.

— უნდა იშოვნო!

— არ არის ბატონო.

— გააჩინე!

— სად გავაჩინო? ჩვენ სასტუმროში მხოლოდ ერთათ ერთი ქალია ისიც ეხლა ჩამოვიდა ქალაქიდან და კიდევ დაიძინა. ერთია, მარა ისეთია, რომ ოც ქალს სჯობია. აუ თვალს არ ენახება.

ლოთებს თვალეები გაუბრწყინდათ, კატეხივით ყველამ კისერი წაიგძელეს და პირში ნერწყვი მოადგათ.

— მოიყვინე ეხლავე!

— სძინავს, ბატონო, მე არ შემძლია მოყვინა.

— მაშ ჩვენ წავალთ. წამოიძახეს ერთხმათ ყველამ და სუფრიდან წამოიშალენ. — სად არის?

— აი აქვე მეშვიდე ნომერში. ნურინებებთ წასვლას, შეიძლება „ისეთი“ ქალი არ არის და ხათაბალას გადაეკიდებთ.

— ჩუმათ! ვინც უნდა იყოს ჩვენთვის სულ ერთია. წავიდეთ!

ყველანი ერთათ გამოვიდენ და მეშვიდე ნომრის კარებს მიადგენ.

სძინავს ნორას. ის ხედავს საშინელ სიზმარს ვითომ ის სდგას კლდის პირას, კლდის ზემოთ ხშირი ტყეა. აი ტყიდან გამოვიდა ვებერთელა დათვი ჩასისხლიანებული თვალეებით შეხედა ნორას, თავი მალა აწია, გაიძაბა და გაქანებული წამოვიდა ისკენ, ნორამ საშინლათ შეჭკვილა, შემოტრიალდა და უფსკრულისკენ გადავარდა. ნორამ თვალეები დააქუცია და თავის სახეზე იგრძნო ბანჯგვლიანი კაცის სახე, იმან ლოშნა დაუწყო. ნორამ საზარლათ დაიყვირა.

— მიშველეთ! ვინა ხარ? რა გინდათ? მიშველეთ!

— ჩუმათ გოგო! რა გაყვირებს. — მოესმა მას პასუხად. ვილაცამ მაგრათ ხელეები დააქირა პირზე ნორამ ხმა ჩაიკმინდა, გონება დაკარგა. მას აღარაფერი გაუგია: ყველაფერი მიწყნარდა. ლოთები თავიანთ ოთახში დაბრუნდენ. თვითოეულმა მათგანმა დაიკმაყოფილა მხეკური ტინი. არც ერთი მათგანი ხმას აღარ იღებდა.

სასტუმროს ჩვეულებრივი ცხოვრება ამ ამბით ოდნავათაც არ შერყეულა. ყველაფერი ისე მოხდა, როგორც ჩვეულებრივი ამბავი.

მეორე დღეს დილა აღრიან მოსამსახურეებმა თვალი მოჰკრეს ვილაც თმა ვაწეწილ ქალს. ის გიჟივით გამოვარდა ოთახიდან და ელვის სისწრაფით გაიქცა ქუჩაში. მოსამსახურეებმა ვერც კი მოასწრეს გაეგო ვინ იყო...

შუადღისას პოლიციელმა მდინარის პირაჲ იპოვნა ნორას შლიაპა და უფასო ბილეთა.

— უთუოთ ვილაცას მდინარეში თავი დაუხარჩვია — ჩაილაპარაკა პოლიციელმა, ნორას შლიაპა და ბილეთი ხელში აიღო და პოლიციისკენ წავიდა...

ირეთელი.

ცოლი. რას გადამრეცილხარ და ფეხზე ველარ დგები შე სალანანავ. ეგ არის აღარ დაველე და ზაბასტოვკას გავეკეთებო.

ძმარი. მხოლოდ ცოტა გადაეკარ, ზაბასტოვკა არ შეიძლება... მეშინია, ზაბასტოვკისათვის ვირის აბანოსაკენ გამასეირნებენ.

ძველი დასდგან, რასაკვირველია ნიშნად ღრმა პატივისცემისა.

სასიამოვნო ამბები.

კეთილი განზრახვა. როგორც სარწმუნო წყაროებიდან გავიგეთ, ბატონი B-ს წინადადებით და აღ. ჯაბადარის ხელმძღვანელობით გაზ. „დროების“ რედაქციასთან დაარსდა საგანგებო კომიტეტი, რომელიც მოაგრევენს შემოწირულებას „საქართველოს ტერიტორიაზე ქართველ კაპიტალისტთა გასამრავლებლათ“. იმედია ქართველი მუშები და გლეხკაცობა არ დაზოგავს თავისს წვლილს ამ კეთილი საქმისათვის, რომლის ინიციატორობა საეხებით ეკუთვნის პატივცემულ ბატონ B-ს.

მეორე კეთილი განზრახვა. ოსურგეთიდან გვატყობინებენ, რომ იქ დამწვარ გურულთავან შემდგარა ჯგუფი, რომელიც აგროვებს ფულს ამხანაგთა შორის, რათა დაეხმაროს „ქართველ-გამომცემელ ამხანაგობის“ უნუგეშო მდგომარეობას. როცა ამხანაგობის ვალებს გაისტუმრებენ, განზრახული აქვთ ბ-ნი ჯაბადარი საეკიმოთ გააგზავნონ რომელიმე მეთვე წყალზე და თუ მოგროვილი თანხა ამ ხარჯსაც გადარჩა, ფიქრობენ ერთ-ერთ გადამწვარ ეზოში დარჩენილ შიშველ ბუხარზე იმისი

მესამე კეთილი განზრახვა: საზოგადოებაში დაჟინებით ლაპარაკობენ იმის შესახებ, რომ ამ ზაფხულში ქართული სცენის მსახიობნი მიემგზავრებიან საექსკურსიოთ ზუბალაშვილების სახალხო სახლში, სადაც დარჩებიან რამოდენიმე კვირეს სასცენო ხელოვნების შესასწავლათ.

მეოთხე კეთილი განზრახვა: ყურამღე მოაღწია სასიამოვნო ცნობამ, რომ ცნობილი მკითხვენი ქალი ბაშინჯაგიანი დასთანხმებია საზოგადოების მიერ მიგზავნილ დეპუტაციას თითო სულელის მოტყუებაში ორ მანეთზე მეტი არას შემთხვევაში არ აიღოს.

მეხუთე კეთილი განზრახვა: თფილისის ქალაქის გამგეობას ორიოდ ექიმი მიუგზავნია მკითხვენი ქალ ბაშინჯაგიანთან იმის გასაგებათ: მობრძანდება თუ არა წელს თფილისში ცნობილი სანიტარი ქნი ხოლერაო. მკითხვეს გადაჭრით უპასუხნია ექიმისათვის: ამას რაღა ბევრი ლაპარაკი უნდა: შეიძლება მობრძანდეს, შეიძლება არაო.

ქალაქის გამგეობა მაინც ემზადება შესახვედრათ.

ს უ რ ა თ ი .

გათენდა დილა .. ლაყვარლსა ცაზე
 მხე აღმობრწყინდა კაშკაშ-ლაყვარე
 შიშაფრქვია ირგვლივ სხივები
 გააღისკროფნა ნასისხლი მხარე.
 აზერმუსტებულ სწორ ველ-მინდორზე
 ციური ცვარი ნახათ ციმციმებს
 და ბაღში ვარდის აფეთქილ კაკაოს
 უკლერს კაკარი გრძობათა სიმებს.
 ნორნ ნარგიზ-უვაკილთ უხვ სურნელებით
 ნახ-არსებანი იბნიდებიან
 და ლაღ ოცნების ფაქიზი ფრთებით
 დასაყარდებენ... ცასა სწვდებიან.
 სასაფეროვანად ჩანაჭარგ მდელის
 ზედ დასცქერაინ შიანი მადლინი
 და ადიდებენ ქვეყნის შემოქმედს
 ცაღ აღმართულნი მისნი შვეკერვანნი
 ამ შიათა შორის, უდრან ხეგ-ხეგში
 ისმის მდინარის მღერა-ღუღუნნი
 და ეფინება კარემიღამოს
 შწყობარ-შეთანხმებულ ხმათა ღუღუნნი...
 შაკრამ რას ვაქსეგ ბუნების შეჯღისს
 მშეგნებთ საგსე ტურფად მორთულსა
 რას ჯაჯობხეთში სულს ჭდაფავს მოძმე...
 არ აქვს მშვიდობა ხალხსა ტანჯულსა.
 და შეტსაც ვიტყვი!.. შიკეს, შეზიზღება
 ხეკდრი ლაღ-შეილითა შვენით მტკბარ-თვრადის.
 მაშ გაუმარჯოს საერთო შეჯღისს
 და საერთო ხეკდრს ტკბილ-შამაფადის.

გ. ქუჩიშვილი.

გურული სცენა.

ნასყიდობის ბარათი ძველათ.

(ასლი)

ჩუკბ-სა წელსა, მარტის კდ ღღესა მე ქვემეო-
 რე ამაზედ ხელის მომწერმან, მცხოვრებმან ქუთა-
 ისის ღუბერნიასა შინა, ოზურგეთის ვეზრდისამან,
 ჩოხატაურის უჩასტკისა, ჯვარცხმის საზოგადოების,
 სოფლის ფინჩხეთისამან კნიაზმა გოჯასპირ გურგე-
 ნის ძე ერისთავმა მოგყიდე მცხოვრებს ამავე ღუ-
 ბერნიაში, ამავე ვეზლში, ამავე უჩასტკაში, ამავე
 საზოგადოებისა და სოფლის თავდახსნილსა ყმასა
 ჩემსა გლახუნა იობის ძე ცენტერაძეს ერთი ნაკვე-
 თი ჩემდამო კუთვნილი საკუთრება მიწისა, მდებარე
 ამავე ღუბერნიაში, ამავე ვეზლში, ამავე უჩას-
 ტკაში, ამავე საზოგადოებაში და სოფელში სახელ-

წოდებით ოჩოჩხა, ზომით მარგალიტათ ერთი ქცე-
 ვა, რომელსა ამა ნაკვეთსა აქვს საზღვრები აღმო-
 სავლით მზისა, ესე იგი რომელ წინააღმდეგ მზის
 დასავლისა არს როჩო, წოდებული კიბულად—და-
 სავლეთით, რომელისა მხარესა ჩადის საღამოსა ჟამ-
 სა მზე და წინააღმდეგობოდეს აღმოსავლეთსა აქვს
 სასაფლო გზა, ჩრდილოეთით რომელსა მხარესა
 მზე აროდეს ჟამსა აღდგებოდეს და რომელ იყოს
 წინააღმდეგ სამხრეთისა, აქვს საზღვრათ თხრილი
 თხმელისა ჩქოლითა შემორგული და მიწა თხრილს
 ვაღმა მხრითა მდებარე ეკუთვნის საერისთო აზნა-
 ურსა მღეფელაძესა, ხოლო მეოთხესა მხარესა წო-
 დებულსა სამხრეთეთად, რომელი პირისპირ უმ-
 ზერდეს ჩრდილოეთსა, არის საისრე თავდაუხსნე-
 ლისა ყმისა ჩემისა გოგია ჩიბურდანიძისა ფასათა
 ერთისა ნაკვეთისა მიწისა მე კნიაზმან ერისთავმან
 მივიღე სრულად ოცდა თუთხმეტი მანეთი ვერ-
 ცხლის ფული (ღე) და მაქვს მიღებული კმაყოფი-
 ლება სრული და გეძლევა უფლება ღღესა რიც-
 ხვიდგან ისარგებლო ძემან და ასულმან შენმან უკუ-
 ნითი უკუნისამდე და უკეთუ მოცილე ანუ მოდავე
 მოგადგეს მე მოგაშორო და არც მე და მემკვი-
 დრემან ჩემმან დაგირღვიოს ესე პირობა და უკეთუ
 დაგირღვიოს, იყოს შეჩვენებული ღღეთისა მიერ,
 რასა შინა ჩემს საკუთარ ხელს ვაწერ კნიაზი გო-
 ჯასპირ გურგენის ძე ერისთავი.

ბრძანებითა დასტურითა ყოვლად მოწყალისა
 და ბრძნისა კნიაზის გოჯასპირ გურგენის ძე ერის-
 თავისათა და წყალობითა და შეწვევითა ყოვლად
 წმიდისა მაცხოვრისა ჩვენისა იესო ქრისტესითა
 ვწერ მე მსახური ღღეთისა ღღეთის მშობლის კარისა
 ეკლესიის ხელდაუხსნელი დიაკონი ქრისტესია სა-
 კურთხაძე.

(რადგან „წყალობითა ღღეთისათა“ დაარღვიეს
 მემკვიდრეებმა „ესე ვითარი“ ნასყიდობა და წა-
 კლავენ „შეყამანის“ დროს გლეხებს და ყველას
 „დაუხპორეს“ სამსჯავროში წარსადგენათ თარ-
 გმნიდნენ ასეთ საბუთებს).

პიტნა.

პესუ და კოსტა.

კოსტა. გამარჯობა მეგრელო შენი კაი.

პესუ. ღმერთის ვაგიმარჯოს.

კოსტა. ხომ ნაღდი მამასახლისი გამოგვხანეთ მეგრელებს.

პესუ. ისუ ერემილა ჭყონია თქვებური კატია?

კოსტა. ჩვენებური კი არა, თლათ ყურის მეზობელია, კარი კარზე გვაქს მიჩემებული.

პესუ. მერმეთი და როგორი შეგინებული იყო ის თქვენში.

კოსტა. შეგინებული ძალიანი. რომ დასტირდება სულში ჩავიძვრება, გულს რომ ამოგძიგნის გვერდში გავიძვრება.

პესუ. მერე ვგია თქვენი კაი თუ რათი გვექონდა ქრთამის წაილა, მართახით ზურგის ტყეები აილა.

კოსტა. ვაი წაფთი, საჯაყი აგი არაა, აგენი რომ ჩვენ გვესაყველურებოდეს, თქვენ არ ხართ რომ რაც თხაპარია ყახილარები გეყარენ ყველაყაი სტრაქნიკებათ შემოგვისიეთ და გაგამწვრეთ! მარა იგი იგენს, ბარე ორი აკყვირდა სახლო გოქსავით და თუ ბუნებამ დროი გადმუაბრუნა კილა ბარე ორს დასტირდება ვავაიეს ორირამაჯ.

პესუ. მე კი ვარ შეგინებული მუშა დაამგენმა ვირი დეიტიროს მინდორს.

კოსტა. შენ სად მუშაობ.

პესუ. მა ქალბატენ ანენტას ზაოდს ვმუშაობქა შვას.

კოსტა. ვინ ანეტაია მეგრელო?

პესუ. ფუთის თუ ყოფილხარ ანენტა რო არი პეტენი ჩიჩუას ნოხასუ.

კოსტა. უიტ, ამას რავა ვერ ვიცნობ, შარშან აბიაშნიკები მომდევდა და გატივრებული რომ დამინახა მანაც დროი მიშონა და ნიორის ფასათ შემადლიტა ზანტუკის სისხუნანი ხეები მარა ისე მუუხერხე ბარე ოცი ტლკვი მეც კი შევადლიტე განიდან მერე რავა იმასთან სხვაი მუშაობდა.

პესუ. იმგენი ხაზეინენქ სუყველა გამოყარენ.

კოსტა. რავა გამოყარენ ნავაგი ხომ არ ყოფილა.

პესუ. დიხაუ გამოყარენ იგენის არდგილას ჩვენ სულ მერგელეები ვმუშენთ შუბლაძექ მიგვიყვანა.

კოსტა. ვინ შუბლაძეა რას მიჩივი ბრიყველს, ასე რავა იქნება იგი კაცები ჩაბერდა იქინეი.

პესუ. ოღმერთმანი მართალს ვამბობქ.

კოსტა. მერე ორ-ორის თვის ჯამაგირი მისცეს?

პესუ. მისცესუ კი არა დესტნიკენქ ყამა დო ლენკუროით სულ ქაცარებივით გადენან ყველა.

კოსტა. ვაი დედავ რას ტლიკინობს ნეტაი აგი მეგრელო. ანეტაი ამას რავა იხამდა, სული რომ ყორყუი ქონდა გაკეტებული მაშინ კაი მეგრელო იყო და ახლა ქვეყნის ოფლით გაბერილი წიქორიეი რომ შეირთო და სული შეიბრუნა იგენი ქურაში გამოყარა და აგი ხულიგანები შემოყარა.

პესუ. უკარავათ ჩვენ ხულიგანევი რატო ვართ შეგინებული მუშევი.

კოსტა. კაი შენ და შენ ხაზეინებს მუუვიდეს კაი შეგნებული თქვენ ყოფილხართ. მარა მეიცადეთ ხვალ თქვენ ამოგკრავენ ჩითლახს, აღარც ფულის იქნებით, აღარც ყანის, მერე დაჯექი და ილიღინე სინერჩლა.

პესუ. იმე რას ფხიკოფქ გურული.

კოსტა. (კულმოსელი) გახი აქიდან, ხულიგანის სალაპარაკო ტუნეი მე არ მაქ თვარა...

პესუ. დუდის მერკვათუნქო ილორთა ხორციელი სიმომეხვარ.

სუ.

მეღროკვი

(იხილე ჟურნალი „მათრახ-სვლამური“ № 1).

ეფრემა. მაკრინე, გადი გარეთ. ვინცხა არის გონი, შექამა ძალლებმა. (მაკრინე გადის, შემოდის თეკლე ჩით ს ძველ კაბაში ჩაცმული, ხელში ძუძუ-მწვაგარა ბავშვი უჭირავს).

თეკლე. დილა მშვიდობის ბატონო.

მათე. დაჯექი ქალო, ხომ აფერი გაგიგია გოგიეს.

თეკ. რას გევიგებდი შენი ქირიმე. სიახლო-ვეს არ მიმაკარეს.

ეფრ. ასეა. უდანაშაულო კაცს ქე აწვალეგენ ასე ტყვილაი. მაინც ახი ქია! ბიკო რა მაგის საქმეა იგენის აყოლა. ვერ დაჯდები ყახახი შენთვის. მარტო კაკალი კაცი ხარ, ნუ გეშინია მოსწრებული აფერი გყავს შინ. იყავი შენდა და თუ გაკეთდება რამე—შენდაც გაკეთდება. მაინდამაინც უნდა შიარგო თავი შოგ და აგია ახლა ქე დელიუპა კაცი. რამდენი გზობა უთხარი: გოგია ქკულით იცავი, გადააფურთხე ეშმაკს, ნუ აყოლიხარ მაგენს, არაა შენი საქმე მეთქი. ვერ დავაჯერე! საქმე ძალიან კარგი საქმეა. ისეა დაწყებული, რომ არ გათავდეს ისე, როგორც ხალხს უნდა არ შეიძლება. მარა რა მაინც და მაინც შენ უნდა შესწირო თავი. იყავი შენთვის და ერთს თუ შენ გააკეთებ მეორე მეორემ გააკეთოს. შენ სულ რომ აფერი არ ქნა მაინც გაკეთდება. ჩვენ მარტო რა შეგვიძლია. იქენეია საქმე, პეტერბურგია საქმე. იქენეი უნდა საქმე თვარა, აქანე რა გამუა. მე მაინც გლახა საქმე მიქნა, მარა ისე ჩემა ღმერთმა და ჩემა საიკიომ იცოდეს რამდენი კაკალი კურცხალი მე გადმოყვარე, მისი დაქერა რომ გევიგე.

თეკლე. დედავ რავა არ გეწყინებოდა, ჩემო ბატონო. სულ რა რომ იყოს, კარის მეზობელი ვიყავით. შენი ოჯახი მისდღემში პატრიცემული იყო ჩვენი. მარა მე თუ ვერ გადაგიხდი, ან კი მე რას გადაგიხდი აი გლახა დედა კაცი, მარა ჩემი შვილები მაინც გადაგიხდით ჩემს პატივისცემას და შენ იცი და შენმა ღმერთმა. ღმერთმა ნუ მომასწრას ჩემი ბაღნების გაზდა, და იი გოგიე ნუ მომიყვანოს შინ ცოცხალი თუ, შენ რომ გნახე გუშინ, მერე თუ ერთი დამემუხლებიოს. დავრბივარ

იქით-აქეთ, აი ჩვილი ბალახაი მოვკალი ნარპენი თვარა სხვას ვინ ჩივა. შინ კიდევ ბაღნები უპატრონოთ დაეტიე. ნენას შეუთვალე. თუ მივიდა ხომ კაი. დავრბივარ მის მერე და არ იქნა აქამდის ფულის შოვა, ერთი სამი თუმანი ქე მიშონა ანდ რიამ, მარა სხვაი, ვერსად ვერ ავაკლიე. მერე ას მანეთიანი მარჩენალი ძროხა ხუთ თუმნათ ძლივს წაიყუანეს, იგიც ღიღი დამადლებით. ვაი იმდენ წელიწადს არ გეიხარა ჩემი ბაღნების დამაწყევარმა და შენიც ნუ გენაღლება ჩემო ეფრემ, რამდენ დღეს ჩემსას აღარ დეიბადვლოს ძროხამ. მარა ვინ ჩივა შენი კირიბე, ოღონდ გოგოიე გამევიდეს და არც ძროხა მინდა და არც ხარი. მერე ორ თუმანში ორმოც მანათიანი ნოხ-ფარდაგი მივეცი და კიდევ ვექსილი. რას ვიზამდი. არ იქნა შოვა. ახლა შენ იცი ჩემო ბატონო. შენ და შენი ღმერთი. თუ მამახმარ ამ სიმწრით მოხეცილ ფულს ხომ კაი და თუ არა რაექნა. შენ კარგათ იყავი და მე მაინც ძაღლის საქმელათ ვარ და ვიქნები (თავდას ფულს და აძლეჯს) ღმერთო კი ხედავ ჩემს საქმეს. თუ მე აფერში დანაშავე არ ვიყო და ტყულე გამამწარა ტერებმა, ისე გაუმწარე დღეი და ღამე ჩემს შემაწუხებელს.

ეფრ.—ღმერთი უშენოთაც კი უზამს სამაგიეროს. (თავდას ფულს) ჩვენი ვეცადოთ და ღმერთი მოწყალეა.

მათე.—რას იხამ ჩემო დაია, ასეა. უმტერო კაცი არაა. ასე დაღუბვენ მართალ კაცს. მარა გოგოე არ მგონია რომ გაგზავნონ. ვითომ რა იქნა ამ კაცმა რომ არ მისვენა. ყოლიკაცის საქმეს მაგი როგორ გააკეთებდა, იყავი კაცო შენთვის. თუ დაგსაქმენ გააკეთე, მარა გააკეთე ისე რომ არ გაგიგოს არავინ. სხვაიც კი აკეთებს რაცხას, მარა ქვეყანას არ ატყობიებს. საქმეში გამოკთილება უნდა. რა საჭიროა მაინც და მაინც ქვეყანამ იცოდეს თუ რას აკეთებ. ხომ იცი უმტერო კაცი არაა. ახლა ჩემო დაია, რომ ღმერთმა მშვიდობით მოგგვაროს შენ დაარიგე, რომ ძალიან ფრთხილათ იყოს. ეყოფა მან რომ აკეთა, იმდენი აწი სხვა გააკეთოს და თუ გასაკეთებელია რამე ქე გაკეთდება, თვარა გოგოე შეწირული ან თავზე შემორებული ხომ არ არის. თავს არავინ არ გადაგაყულებს. ხომ ხედავ გაგიჭირდა აგერ და ისევ ჩვენ თუ რამეს დაგებმარებით თვარა სხვაი აფერს.

თეკლე. ღმერთმა ნუ მომიშალოს თქვენი თავი ჩემო მათე. თუ არ მოვკვდი ძაღლის ნაკენივით დაგისწავლით (იქით. მკანმა დამდუხეს და ახლა მე გუხმარებია) თქვენს პატივის ცემას. აბა ეხლა მე ქე წავალ და თქვენ იცით და შენმა ღმერთმა.

მიმსახურე მისდღემწი ჩემი ქმარ-შვილიანა და საცდელს ნუ მიაკლებ.

ეფრემა. რას ამბობ ქალო. საცდელს რავე მივაკლებ. იგი არა შენ რომ არ მოსულეიყავი დღეს, მე მაინც მივდიოდი იქნება გამეკეთებია რამე. ეხლა კი უფრო იმედიანათ მივდივარ. შენ კუთით იყავი და გოგოეს მოსვლამდი ოჯახს მოუარე.

თეკლე. აბა შეიღობით და ღმერთმა ხელი მოგიმართოს. (აიუყანს პაღანს და გაღის).

მათე. (შვილს) კოლია, გაყევი ძაღლმა არ უკბინოს. (ეფრემს) მიხელაის ბიქი დეიჭირეს წუხელის. ხუცესიც გაუჩხრეკიან, ანტონაის ბიქს ძალიან ეძებენ. პეტრე გაპარულა. წუხელი მთელი ღამე უარია. შენ წახვალ ეხლა და მოელაპარაკები გოგოას და ბესარიონის საქმეზე ისინი გაანთავისუფლოს. იმ ფულებიდან ნაწილი მიუტანე. სხვა აქ დასტოვე. ამასთან გადაეცი რომ ანტონაის და გაბილაის ბიქი ერთად ყოფილან ეს ამიღილას გაბილამ მითხრა. არიან ამ და ამ ადგილას, რაღა ამ და ამ ადგილას, მესხულაისას არიან. მე მთხოვა გაბილამ წავიდე და ის ბიქები შევარიგო მთავრობას. მე შეგპირდი საღამოს ავალ, მანამდი არა მცალია მეთქი. ასე რომ ჩემს მისვლამდე ისინი იქ იქნებიან. ეს გადაეცი და მაგენის საქმეც მოაწყე. ეხლა პირდაპირ შედი, საფიქრელი არაა. ვინც შეგხდეს უთხარი რომ საწყალი გოგოეი დაიჭირეს და იქნება რამე უშველო თქვა.

ეფრემა. მე ერთი შინ მინდოდა დღეს ჩასვლა. იმ ბიქს გამოუშობდი, რაცხა სახალუხე უნდოდა. ტიტველია აი საცოლო ყაზახი. თან კიდევ დღეს მაქანკალს ველოდი საბოლოოთ მინდოდა საქმე გამეთავებია იმ გოგოზე.

მათე. კაცო რა გეჭკარებათ რომ არ ვიცი, დეითქვით სული. თუ ასე წვევიდა საქმე, ხომ ხედავ რაცხა ორი გროში ქე შემოგვდის, ბიქიც გამოეწყობა, სახლსაც მოაწყობ და მაშინ ორი იმაზე უკეთესი და მეტ ფულიანი იშოვება. შემოგვეხვეწებიან კიდევ. რავე ბიქი ოქროსავითაა. იგი რომ კარგათ გამეწყობა თავადისშვილს არ ჩამოუვარდება.

ეფრემა. მაი ანბავი კჳუაში მომივიდა მე. მართლა რომ ასე ჯობია. აბა კაი, ეზოთი ლუკმა ხეფსი ვქაშოთ და ამასობაში ბესარიონის ფულიც მოვა და ბარემ აქედან წავალ.

მაკრინე. სუფრა გარიგებულია. დეიბანეთ ხელი და მოით ოჯო. ნულარ აციებთ რაცხა ამას. (მიღიანს სასაღიღოთ)

ბაცილა.

(დასასრული იქნება)

ტიტეს ვაქებდეთ ართმელაძესა.

„ვის არ უყვარს ხათაბალა
და არც უნდა შეხედეს ტირი,
„ფუსუნსალა“ მოღვაწეზე
არ წამოსცდეს სიტყვა ძვირი“

ამბობს ქართული ანდაზა, და თუ ვინცდაცა არ ამბობს, იმედია მომკაღში მანც იტყვის და იტყვის იმიტომ, რომ დანახვას თუ ნივთის „აღმაქნებელი“ ტიტე ართმელაძე, კაწია თემანიშვილის მიერ ნაკურთხი და ხელ-დასმული, როგორ კორანტელს აუენებს „ივერიის“ ნაცარში. თითონ ქერუმი „ივერიის“ რასაკვირველია განცხრომისა, ვინაიდან ტიტეს მიერ აუენებული აკურნელთვანი კორანტელი საკმეკლის—კმევა ჰგონია და კიდევაც იმიტომ უთითებს მასზე თავისს მკითხველებს. „ფუსუნსალას“ კი სხვა რა უნდა, აღონდ ჩასვით აზროვნების სანაკვეში!

წიკეთად მოვახსენებ ნატვიცემულ ჩვენს მკითხველებს, რომ არა სხარბიელთა ჩვენი, საქშაქო ისტორიკოსების, ხეგდრი მეთქი და ახლა თითონ დანახვით თაკისი ბედ-ხაერი თვალბით, თუ როგორ ძნელი ეოფილდა მართლაც ჩვენი მოვალეობა.

სიკეთე სიკეთისათვის სხვას ვის უქნია, რომ ტიტე ართმელაძეს ექნა ჩვენთვის, მკრამ, მიუხედავთ მისი „ფუსუნსალური“ სულის კვეთებისა, არც ეგზომ უმაღურობას მოველდით. თითქმის ათიოდ წელიწადია, რაც ბანი ართმელაძე, უგანდავთ მასუხის „მოღვაწეობას“, ე. ი. აწვალ-აწამებს თავის გონებას და არა თუ მისი სხე, სხეელიც კი არავის გატანილი არა ჰქონდა. თუ ვინმე ემაღლიერებოდა მის „მოღვაწეობას“ ეს ისევე ნატვიცემული ვირთხები, რომელთა სრულ განკარგულებაში დაბეჭდვისათხავე. გადადიოდა მისი გონებრივი სიბეჭვის სანაწარმოებნი ისინი იუვენ მისი მკითხველებიც, მკამელებიც და დამყარებლებიც. ამიტომაც თამამად შექძლო ტიტე ართმელაძეს თავისი „საწარმოებისათვის“ დარქმია: „სადღეისო საუბარი სოფლელ თავგებთან“.

მიუხედავთ ტიტეს მოღვაწეობის ესოდენ უბადრუკობისა, ჩვენ სჭირთ დავინახეთ „ისტორიისათვის“ შეგვეჩხნა როგორც მისი სურათი, აგრეთვე „მოღვაწეობის“ ნაყოფიც. ამ კეთილის მოსახრებითა და განზრახვით გაბუდეთ იმ უმსგავსო ბოდვისა და დაურრულბელი ტრახახის წაკითხვა, რომლებსაც ტიტე ართმელაძის ერის ქავილთან და ტვინის ხინინთან მკიდრ... კავშირი აქვთ. ოფელი დავდარეთ, სისხლი წაკინინეთ და ქვეყანას ვამრნეთ: „არის ქვეყანაზე ერთი ზატარა გაცუნა, რომელიც თავის თავს სამართლიანთ უწოდებს ფუსუნსალას, რომელსაც უზომო სურვილი აქვს წერისა და წარმოიდგინეთ მკინირებასაც, მაგრამ რა მისი ბრალა, თუ განკუბა ერთობ სსიტკათ მოქცევის და ხელ ცარიელი დაუ-

ტოკების შეოქი“. ამგვარად ქვეყანას გავცნეთ მისი არსებობა—მოღვაწეობა, თუმცა ბეჩავი და უსუსური.

ახლა თქვენ წარმოიდგინეთ მისი უმაღერობა!

იმის მაგივრათ, რომ ჩემთვის სამადლობელი წერილი გამოგეზავნა ასეთი უურადლებისათვის, რომ ჩემი სხელი სალოცავთ გაეხდა, მომდგომია და „ივერიის“ გავერანებულ მანდერებზე საკვედურებსაც მეუბნება. მერმე როგორ გრძლათ, როგორ უშიო-უხროთ, როგორ ტიტურათ ანუ რაიცა იგოვე და იგია, როგორ ტიტურათ! ამ მხრით თუ შეეხედავთ, მის ნიჭს ზოგადი წინმსვლელობაც ეტეობა. ვერფრით ვერ ამიხსნია ტიტე ართმელაძის ჩემდამი ესეთი უმაღერობა. ვიფიქრე: იქნებ ეს ტიტეს ფუსუნსალური თისებია, რომლითაც უნდა კიდევ გამომტეუოს ერთი ზატარა წერილი მეთქი და ვვანებ ეს ეველსზე უფრო ახლოა სიმართლესთან, რადგან სხვა ზირობებში მართლაც რომ გამიჭირდებოდა მეორეთ დაბრუნება ასეთ არა სსსამოფნო სავსისადმი.

ასეა თუ ისე, ჩვენ ერთხელ კიდევ მოვხსნით თავს ართმელაძის „სამოღვაწეს“, რომ კვლავ გავხსენოთ მკითხველებს მისი არსებობა და არსებობის მიზანი. როგორც წინანდელ წერილში, ახლაც ის განზრახვა მამოქმედებს, შექძებისადაგვარი დახმარება აღმოვეჩინოთ თვით ბანი ართმელაძეს. ამასთანავე აღვნიშნავთ, რომ ჩვენი უმთარევი ურადლება იყო და იქნება მიქცეული მის კურიოზიულ სამწერლო მოღვაწეობასზე და არა სსსოფლო მეურნეობასზე.

„ივერიის“ მე-23 ნომერში ბანი ტიტე ართმელაძე ასე დადალებს ჩემზე:

„ახალმოღის „კრიტიკაი“ (ისტორიკოსი) ცდილობს საზოგადოების დარწმუნებას იმაში, რომ ჩემი „სადღეისო საუბარი სოფლელ მკითხველთან სრული სისულელე და ბოდვათა ბოდვაა და რომ იმის წაკითხვით არც ერთი გონიერი აღამიანი არ შეიწუხებს თავსო“

სრული ტეშმარტება! თუ კი ვისმე გაუგონია ამ „საუბრის“ შინაარსი და ან იცნობს იმის ავტორს, რასაკვირველია მის წაკითხვასე თავს აღარ შეიწუხებს და თუ ვინმე შეცდომით ან იძულებით (როგორც მაგალითად მე) წაკითხა, უეჭველია განცვიფრდება და განცვიფრდება იმ აღამიანის უშეცრებით, რომელმაც ასეთი „საუბრის“ დაწერასე თავი შეიწუხა. ზოგაერთა ისტორიკოსები იმ აზრისანი არიან, თითქო ნაბეჭდ სიტყვას, მიუხედავთ სულელური შინაარსისა, მანც სარკებლობის მოტანა შექძლოს მკითხველისათვის. ამას იმით საბუთებენ, რომ თუ ცოდნას ვერ შეიძენს კაცი კითხვას მანინც შეისწავლის და ამ სისულელის კითხვასე შექძილი ვარჯიშობა, სსსარკებლო წიგნის წაკითხვის დროს გამოადგებაო. მე არ ვარ ამ მოსახრების თანხმად, მაგრამ ტიტე ართმელაძის „საწარმოები“ არც ამ კითხვამი სსვარჯიშო მასლათ გამოადგება. მიზეზი განხავეთ სრული უცოდინარობა ქართული ენისა. მისი საუბარი აღსავსეა

ისეთი შეცდომებით, რომლის კავშირებსაც ქვემოთ კი ატირდებიან.

აი სსხედლხელთი ერთი მაგალითი ტიტუს „სსუბრისა“.

„ამიტომ არ იქნება მეტი აქვე შევხვით (გაკვირთ) იმას, თუ ვინ როგორ მოქმედებდა ზემო ჩამოთვლილ საშუალებებზე, ხალხისთვის, მოპოებისთვის—დღევანდელი მოძრაობის წინა წლებში“.

არ იფიქროთ ეს განსაკუთრებით გამოხატული იქნება, შირიქით ეს ერთი უკეთეს ადგილასაა ტიტუს ართმელაქის „სსსოფლო სსუბრისა“. სსსოგადით უნდა აღვნიშნო, რომ გაუგებარი კიდეები და უმსგავსო აზრების ძიება დიდხანს არ დაგვიტოვებს ამ საუკუნოვო ნაწარმოებში, ვინაიდან ტიტუს ერთად გულ უხვია ამისთანაობაში. აითუ გნებავთ დახუკეთ თვალი, კადაშდეით მისი საუბარი და დაადევით თითი რომელიმე ადგილს. დარწმუნებული ბრძანებულებით, უკლებს რაიმე ყოვლად უმსგავსო და ესესერი შეგხვდებათ.

ასა ვახსენებთ დემოთი: იცოდეთ ჩემს დახილებს სსსსებით ვიცავ; თულები დახუკული მაქვს. აი კადავშალე და თითად დაუადე. შეთრმთცე გვერდი გამოდგა. ეს კანდავ თაყი VI. მისი სათაურია: „კაბიტალისტების ბუკალეებისგან მშრომელ ხალხის გამონათავისუფლებისათვის რას უნდა ვებრძოდეთ და რას ვებრძვით“. გასსოვადეთ რომ ტიტუს სსოგადით გრძელი სათაურები უყვარს, ვინაიდან „კარკელი სიტუების მოკლეთ გამოთქმა“ მისთვის მიუწვდამელი ხილია. იქ, სადაც ხელი დაფაჯევი თვალ დახუკულმა, ამ კიოსვასე ასეთი „მეცნიერება“ სწერია:

ვსთქვით, მკითხველო, მე ხმალ-ხანჯლით შეიარაღებული და შენ უიარაღოთ მივდივართ გზაში ერთათ. შენ რაიმე მიხეზისა გამო ცოტა უკან ჩამოძრე. დახე იღბალს... ამ დროს ტყიდგან გამოვიარდა პირდღეფნილი მგელი და მოგაშურა შენ შესაქმელთ. მე ეს რა დავინახე, წამსვე შენთან გაფრინდი და სანამ გახელბული მხეცი შენ გეცემოდა, მის გაფრინდი ხანაში ჩემი ხანჯლის ჩაცემა მოვასწარ. ამით შენც ისარგებლე, ჩემს ხმალს თვალის დახანჯამებაში სწვდი და გახელბულ მგელს კისერში დაჭკარ... ამ ნაირათ, ხმალ-ხანჯლის შემწეობით თავიც გადავირჩინეთ და მგელიც თავისთავად ავეუწეთ.

ეს ალბათ ზოლიტიკური ეკონომიკა ბრძანება, სხად-ხანჯალი „მოსსუბრის“ აზრით კაბიტადს უდრის, როგორც უსულიო სვანს. ერთი ახირებული ზნე მჭირს ჩემო მკითხველო: სსსედობრ არ მიუყვარს სსვის ჩემდამო უმაღურობას, უმაღურობითვე ვუზსუსო. ასეა ტიტუს შესახებაც. თუმცა იწვინა მან ჩემი ისტორიული საუბარი მის შესახებ და გამაძანდა, მაგრამ მე მაინც თავს არ დაუხოვავ ის და მისი „სსუბარი“ ვეროვანდა კავანსო მკითხველ სსსოგადიკებს. ამიტომ გულხსდით მოგახსენებთ, რომ ტიტუს ცოტა ტრანახი კაცია. მისი

ჯურის მეცნიერებს უგელას ასე სჭირთ და რაღა ის ჩამორჩებოდა ვითომ! ის კი არ იფიქროთ, ვითომ არ იცოდეს მან, რომ „თავის ქება კიტრათ ღირს და კიტრი კანაქათ“. ესეც იცის. იცის მაგრამ ზემოთ მოყვანილ ციტატაში მაინც ეხერგულიათ ავენიწერს თავისს სიკადაეს „მეცლისთვის დაფრენილ ზირში ხანჯლის ჩემის“ შესახებ და მართალიც არის: ტიტუს იმდენათ ცნობილი მეცნიერი არ უნდა იქნას, რამდენათაც გულადი მეომარია. თუქს „სსუბარში“ ნათლათ გამოსსევივის მიი გულადობა-მედიდურობა, მხოლოდ სსანდაზო იქონისა არ იქნას, ერთ ალაგას მოსდის მარცხი.

აი მოვეუბნებთ: მგარეთ მეფის უფრო პატივისცემით ეპყრობოდენ და აი ეს გამოვიყენეთ ჩვენც: ჩამოვიდოდი, თუ არა სოფელში მაშინვე ვკრებდი ერთად საზოგადოებას (რასაკვირველია მამასახლისის დახმარებით) და უხსნიდი მათ თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს სწავლა-გინათობას. როდესაც ჩატოთის აღმშენებელი ამას სწე და, ცხადია გაცოვადისწინა, რომ ხალხის „ერთად შეკრებისათვის“ მადლობას არ ეტყოდენ, ვეღარ გაუძლო გულს სიმაჯურე და დაატანა, „ა ავეირველია მამასახლისის დახმარებით“.

საბრლო „მეცნიერი“ განა ამში ვიქე ექვია შეუვიდოდა? განა ვინმე იფიქრებდა, რომ ტიტუს შეუძლია სიადუშლით ხალხი შეკრება და მათთან ისეთ რამესე ლაზარკი, რაც უკელა მამასახლისის მოვალეობას შეადგენს? რასაკვირველია ასეთ „რასსაიმელობას“ მას არავის დასწამებდა, მაგრამ სე მოგესსენებათ „სსული ტკბილია“ იტყვიან.

თუ რომ ამ ბოლო ხანებში ტიტუს უფრო შემოსწერენ, ამის საბუთებიც ამავე „მამასახლის და მის მაგვართა“ თანახმით მოქმედებაში უნდა ვეძიოთ. წინეთ ის მარტო ქადალდზე მახინკობდა, მაგრამ ალას ცხოვრებაში მოქმედებით დაიწყო „რასაკვირველია მამასახლისის დახმარება“ და შეიძლება ეს ისმე არ ესაიმეფნა. კერძოთ მე, უოველთვის მაინტერესებდა მისი, უკანდავით ზასუსა „ლიტერატურული მოდგაწობა“ და თუ კიდევ ვისთვისმე სსჭირო იქნება მისი განხილვისი სიწლუნგის დასტკიცება, შეგიძლიათ მამასახლოთ.

ნიტორიკოსი.

დაბა-სოფლები.

ნაძალადევი. ძმაო ეშმაკო! იქნება
 საქმე გაქვს, არა გცალიან,
 მაგრამ მოგვხედე რადგანაც
 შავი დღე გვადგას ძალიან.

საქმე იმაშია, რომა ერთმა მკითხვემა დედაკა-
 ცმა ლამის დაგვაძვალტყაოს. მოგვხსენება ყველა
 ასეთი გაიძვერა მატყუარა მხოლოდ უვიცისა და
 ღარიბის ზურგზე დანაფარდობს, ალბათ ამიტომაც
 მოიკალათა ნაძალადევის უბანში.

მოდით ერთი მეგობარო,
 შეიარე მის ბინაზე...
 ნახე მისი თვალთმაქცობა,
 სიცუღლუტე და სინაზე.
 გამოჰკითხე, როგორც იცი
 ამა სოფლის ავი, კარგი,
 და გარწმუნებ არ იქნება
 დრო ურიგოთ დანაკარგი.

შენ გაიგებ თუ რა მცირე ოინბაზობაა საქირო
 ჩვენი ბეჩავი ხალხის მოსატყუებლათ. გაიგებ თუ
 აგრეთვე გარეგნულათ ვითომდა „შეგნებულ“ ადა
 მიანში რამდენი სათაკილო ცრუ-მოწმუნობა იმა-
 ლება. დიახ, ეს ყველაფერა ნაალათ წარმოგიდგე-
 ბა, როცა ჩვენი მკითხავი ნატოს კლიენტებს გაი-
 ცნობ. მაშ ნუ გავაწბილებ და შენი მათრახიურთ
 შეიარე მეთერთმეტე უბანში, ვლადიმირის ქუ-
 ჩაზე, მალხაზოვის სახლში.

შედი, კარგათ მოისმინე
 ჩვენი ნატოს ნაუბარი
 და თუ ღირსად დანახო
 მათრახზე არ უთხრა ვარი.

შენი სისონ.

სად. წიფა. (ღარდები მუატის გადაუქუებისა გამო.)

აღექსიმ ჰკითხა ნესტორსა
 სად არის ჩვენი მუატი?
 მოხუცებული კი იყო,
 ჯან სალათ იყო კურატი.
 ნესტორმა უთხრა: აღექსი!
 აბა რა გითხრა მისაო
 მისი ადგილი უფროსმა
 ვილაც კავშირინს მისცაო.
 თუ რომ ეს დარჩა იცოდე
 ჩვენ დაგვადგება სიცხეო,
 და ზამთრობითაც ჩვენ ჯიბეს
 შამოაკლდება სისქეო.
 რაი მოვიდა წყველი
 მუშებს უმატებს ფულსაო

მისი ასეთი მოქცევით
 ჩვენ კი გვიღონებს გულსაო.
 მუატის ხელში ხომ იცი
 რა რიგათ იყო საქმეო
 ჩვენ მხიარულათ ვიყავით
 მუშებს კი ეგოთ მახეო,
 ხომ გახსოვს ძმაო ზამთრობით
 რა ოინებსაც ვშვებოდით
 მაგრამ ვინ გვყავდა კანტროლი
 ხელ უხლებელათ ვრჩებოდით.
 ორ ორ სამსამჯერ ერთ მუშას
 ვადებინებდით ფულებსო.
 ჩვენ კი ჯიბეში ვიწყობდით
 ისინი ყრიდენ ყურებსო.

როცა შეგვიტყვეს ეს ხრიკი
 ერთს მუშას კიდეც მიცხვსო,
 და, იმის გამო, ზოგიერთს
 თავისიც აღარ მისცესო.
 ჩვენ კი რა გვენადვლებოდა
 ჩვენ მაინც ჩვენი გვერგოვო
 და იმის დარდი რას გექონდა
 ვილაცა მუშა ედღოვო,
 იმ ფულებიდან ხომ იცი
 კოლ შეიღს ჩავაცვით ფარჩაო
 ახლა კი რალა იქნება
 თუ კავშირინი დარჩაო.
 აღექსის ამის გამგონეს
 გაუხმა ყელის დაზგაო,
 ისე გაშეშდა საბარლო
 რომ ენა ძლივას დაძრაო.

ძმაო ეშმაკო! ასეთია მათი მდგომარეობა დ-
 კარგი იქნება თუ ჩამოხვალთ; სალაბურის ღიღი-
 ნზე იქნებ ცოტა მაინც გამოიარულდეს ორი ობო-
 ლი. შენ აგრეთვე ეტყვი სადგურის უფროსის თა-
 ნაშემწეს რომ ყვირილი და ბავშვების ცემა არ ვა-
 რგა თქო. სხვებიც ეუბნებიან მაგრამ არ უჯერის.
 კონკრობა.

ოზურგეთი. ჩვენში, რომ გამოიაროთ უსა-
 თუოთ შეხვდებით ერთ ფრიად ჩამრგვალბულ
 ყმაწვილს სტუდენტის ფორმაში. ჩვენში კარგათ
 იცნობენ ამ ვაჟბატონს. ეს გახლავთ „მისაწარი
 ფერშალი“, ე. ი. უფრო მდაბიურათ რომ ვთქვით
 არსენ ვადაქკორია. საინტერესოა ამ „მისაწარი
 ფერშლის“ ბიოგრაფია. მას ჟამსა შინა ის ზენი-
 ლათ იყო ოზურგეთში. შემდეგ ჯარში უკრეს თა-
 ვი, იქ „როტნი ფერშლობა“ მიიღო და დაბრუნდა
 სახლში, „გაპროფესორებული“. წარსულ შემოდ-
 გომაზე მან ხმები გაავრცელა უნივერსიტეტში მიე-
 დივარო, ეხლა კი მოგვევლინა „სტუდენტის“ ფორ-
 მით“. საინტერესოა რომელ უნივერსიტეტში სწავ-
 ლობს ბნი არსენი. ნეტა ვიცოდეთ არის სადმე

ისეთი უნივერსიტეტი, სადაც „მკვლევებს“ ღებულაობენ? თუ ასეა ოზურგეთის მკვლევები ყველანი სიხარულით შევედნ.

ერთი კაი მათრახი ყველაფერს ათქმევინებს, მისწარი ფერშალ-დობტურ-სტუდენტს“.

Z.

ს. მიქელ-გაბრიელი. (სამღერა).

მე გახლავარ მამედ ბეგი, გურიანთის „სტარშინაო“, მაგრათ იყავ, მათრახს ხელი! გულო რამ შეგაშინაო.

ჩემი ხასა თუ კარგათ მყავს ვიძუნძულვებთ ცხენითაო, რას დამაკლებს სოფლელები ცარიელი ხელითაო.

ისეთ-ისეთს ვუთავაზებ ფეხზე ვერვინ დგებოდესო, ძველი ჩემი მოადგილე ყველას ენატრებდესო.

უფროსთან რომ დამამინეს ახლა ნახონ ფეთებაო... (ხოლო ჯერ კი დამაცადონ საქმის გამოკეთებაო).

თოლა-ბულთა

ვთხოვთ პროვინციის ამხანაგებს მოკვადონ დაბა სოფლების ამბები, მოკლეთ და მახვილათ დაწერილი. მხოლოდ აღნიშნონ სისწორით და მიუღვამლად. მართალ პირზე უბრალოთ ნუ გადაგვაკრევენებენ მათრახს.

კიდევ ახეფი.

რუსეთის გაზეთებში კიდევ განაკრძობენ ახეფზე წერას. ის ჯერ კიდევ არ დაუფიწყიათ. „რუს. სდ.“-ში ტროცკი მოგვითხრობს თუ როგორი გაფლენა მოახდინა ახეფის ამბავმა ს. რეგოლიუციონერთა ზარტიაზე.

„ამხანაგმა ქაღმა—ღ-მ თავი მოიკლას. ცენტრალური კომიტეტი მაღავს მის სიკვდილს“.

ასეთი ლაკონური დეპეშა მიიღო ამ დღეებში ღ-ს მეგობარმა ღოზანსკაიამ.

ღ. ახეფის მარჯვენა ხელი იყო. მას სიკვდილის წინათ წერილი დაუტოვებია სადაც აშკარათ სჩანს თუ რა საშინელი შთაბეჭდილება მოუხდენია მასზე ახეფის ამბავს:

„მას შემდეგ რაც გამოაშკარავდა ახეფის პროფუკანია მე გიყვიეთ დადივარ და ვერ მომისიყვინა. ხან-და-ხან მე წარმომიდგება, თითქო ჭერი და კედლები თავსე მუხგრეოდეს. ისე საშიშარ წუთებს განვიდდი, რომ ხში-

რათ თუკებს ვიგლეჯავ, თავს კედლებს ვახეთქებ, რომ ჩავაჩუმო საშინელი ტანჯვა.

გაიგეთ, რასე დავფარგე მე ცხოვრების საუკეთესო დრო? ვის შეესწირე ახალგაზდობა, ჟანმრთელობა და ძალა?

საზიოდანს, უოულად დაცემულ ადამიანს.

საშინელება არ არის რვა წლის განმავლობაში სატუსადოს და „ოხრანის“ შეტი არაფერი იცოდე კაცმა? მე ვერ ვასწრობდი სატუსადოდან გამოსვლას, რომ ის მოგზავნიდა მე სხვა საქმეზე და ისევე ციხეში მგზავნიდენ.

ვისთვის იყო საჭირო ჩემი ტანჯვა? ვისთვის? ახეფისთვის, რომელიც ვაჭრობდა ჩვენით, როგორც ზიურტევებით.

როცა კუთვალაში დინამიტის საწუთბი დაიჭირეს, მე ჩემი ეჭვი განვუცხადე ახეფს და მან მოხრა.

— თქვენ მართალი ხართ! ეს შესაძლებელია! საჭიროა კარკათ გავერგვეთ.

ახა ვინ წარმოიდგენდა თუ მოდალატე იყო თვით ის ვისი ინიციატრობითაც გაიმართა საწუთბი!

კუთვალაში განსხილი დინამიტის საწუთბი ახეფის საქმე იყო. მოაწეო ვეკლავური და შემდეგ გასდა.“

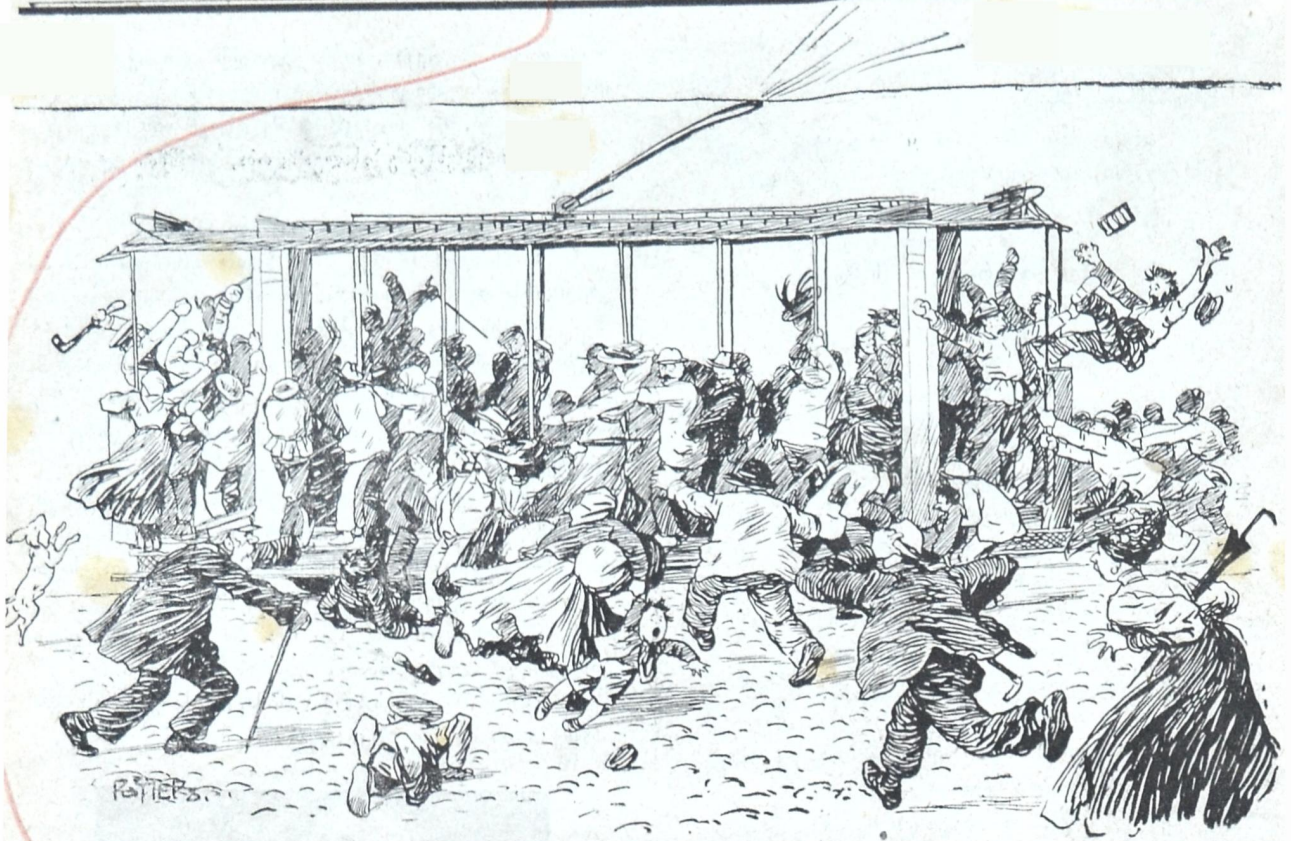
იყიდება „შრომის“ სტამბაში

და აგრეთვე ცაეკსავენებათ მსურველთ:

- 1) „ეშმაკის მათრახი“ 1907 წლისა 13 ნომერი ერთად შეკერილი. . . . . 1 მ. 30 კ.
- 2) „ეშმაკის მათრახი“ და „მათრახი“ 1908 წლისა, 35 ნომერი ერთად შეკერილი . . . . . 2 — 50
- 3) „ალმანახები“: აკაკი, ეშმაკი, ჯოჯოხეთი, ეშმ. მათრ., და ტარტაროზი, —სულ 10 ნომერი ერთად შეკრული . . . . . — 50
- 4) „ქრისტინე“, ოთხ მოქმედებიანი დრამა ე. ნინოშვილის მოთხრობიდან პ. ირეთელისა . . . . . — 20

ვინც პროვინციებიდან გამოიწერს და ღირებულ ფასს გამოგზავნის, ფოსტის გასაგზავნი ფული არ გადახდება.

მსურველმა უნდა მიმართოს „შრომის“ სტამბაში, თეოფილე ბოლქვაძეს. ფულის მიფიურად ფოსტის მარკების გამოგზავნაც შეიძლება.

ზაფხულობით კონკით მოგზაურობა თფილისში.

ოჯურგეთის რაალურ გიმნაზიის მომწმობა კომისიას.

გურიდან გარდახვეწილი, გურიის შვილი სია-მოვნებით და გულის ძგერით ვადვენებ გაზფთებში თვალყურს გურიის ცხოვრებას: წავიკითხე ოჯურგეთში რეალური გიმნაზიის გახსნის ამბავი ალტაცებაში მოვედი და ოცნების სამთავროში შევეტოპე. თქვენს ასეთ მტკიცე ერთ სულოვან გარდაწყვეტილებას ციხეშიც კი სითბო შეუტანია (იხ. „მათრასი და სალამური“ № 1, ბ. ჩხიკვიშვილის წერილი ადესიდან). შებორკილი ტუსაღებიც თანაგრძნობით ეგებებიან და ჩვენ უბორკილოებს რალა ღმერთი გაგვიწყობა, რომ ასეთ დროს ჩვენ მშობელ მხარეს არ დავებმაროთ. მხნეთ მეზობლებო! კეთილი საქმე ყოველთვის იზოვნის თანამგრძნობს, მე ჩემის მცირე ბიუჯეტიდგან ჯერჯერობით მოგართმევთ ხუთ თუმანს და შემდეგშიაც ვეცდები შეძლებისა დაგვარად დავებმარო ამ მთელი გურიის საამაყო საქმეს და სანამ შრომა შემეძლება ვალდებულაით ვიხთი თავს, ყოველწლიურათ შემოვიტანო 25 მანეთი.

სიმონ ეგნატეს ძე კონტრიძე.

თუქმორისტულ-პოპულიარული, ეოველკვირული, სურათებიანი ქუჩნალი

„მათრასი და სალამური“

წელიწადში ღირს 5 მან., ნახევარი წლით— 2 მან. 50 კ., ერთი თვით— 50 კაპ.

ვინც წლის ბოლომდის გამოიწერს და ღირებულ ფასს (2—50) სრულად გამოუგზავნის რედაქციას, გაეგზავნება აგრეთვე უკვე გამოსული „სალამურის“ აღმანახები 7 ნომერი.

მიიღება დასაბეჭდი განცხადებები: პირველ გვერდზე სტრიქონი 20 კ., უკანასკნელზე— 10 კ.

ღრთებითი რედაქციის ადრესი: Тифლისь, Типография Т-ва «Шрома» Теофилю Болквадзе.